

Τετάρτη 1 Ιουλίου
Πέμπτη 2 Ιουλίου

ΔΗ.Π.ΘΕ ΛΑΡΙΣΑΣ
"ΧΟΗΦΟΡΕΣ" του ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Μετάφραση	ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ
Σκηνοθεσία-Χορογραφία	ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ
Σκηνικά-Κοστούμια	ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Μουσική	ROSS DALY
Βοηθός σκηνοθέτη	ΕΛΕΝΗ ΦΙΛΙΠΠΑ
Βοηθός σκηνογράφου	ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΔΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΔΙΑΝΟΜΗ

(Με τη σειρά που εμφανίζονται)

Ορέστης	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πυλάδης	ΝΙΚΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ
Ηλέκτρα	ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ
Κλυταιμνήστρα	ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ
Τροφός	ΜΕΛΙΝΑ ΒΑΜΒΑΚΑ
Οικέτης	ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΝΗΣ
Αίγισθος	ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΓΩΝΗΣ

49

ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ - ΧΟΡΟΣ

(Με αλφαβητική σειρά)

ΜΕΛΙΝΑ ΒΑΜΒΑΚΑ - ΚΑΙΤΗ ΜΑΝΩΛΙΔΑΚΗ
ΜΑΤΙΝΑ ΜΟΣΧΟΒΗ - ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
ΝΑΤΑΛΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ - ΕΛΕΝΗ ΦΙΛΙΠΠΑ
ΜΙΝΑ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΛΜΕΡΗ - ΒΑΡΒΑΡΑ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ
ΠΟΠΗ ΠΕΛΤΕΚΟΠΟΥΛΟΥ - ΛΟΥΚΙΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ - ΗΛΕΚΤΡΑ ΓΕΝΝΑΤΑ
ΕΛΕΝΑ ΜΠΟΝΤΗ - ΣΟΥΛΑ ΠΑΝΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΛΕΝΑ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

ΜΟΥΣΙΚΟΙ
ROSS DALY
ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι "Χοηφόρες" είναι το δεύτερο δράμα της μόνης τριλογίας που μας σώζεται, της "Ορέστειας". Στέκεται στο μέσον μιας πορείας κατά την οποία σημειώνεται η μετάβαση από έναν κόσμο τυφλής και ένοχης ανταπόδοσης σ' ένα νέο κόσμο έμμονης δικαιοσύνης. Μια ένοχη γυναίκα (Κλυταιμνήστρα), ως τμήμα παλιών σφαλμάτων, δολοφονεί το σύζυγό της (Αγαμέμνονα) και διαφεντεύει μαζί με τον εραστή της Αίγισθο στις Μικίνες. Ένας αθώος άνδρας (Ορέστης) ξεπληρώνει το φόνου του πατέρα του σκοτώνοντας τη μάνα του. Τέλος, μια δίκη στην οποία συμμετέχουν θεοί και άνθρωποι, αθώνει τον Ορέστη και μετατρέπει τις αρχέγονες εκδικήτριες θεότητες, τις Ερινύες, σε Ευμενίδες, καλόγωναμες θεότητες για όσους από εδώ και πέρα θα σέβονται το Δίκαιο.

Ήδη από την αρχή του έργου η ατμόσφαιρα είναι τελειώς διαφορετική από το πρώτο έργο της τριλογίας, τον "Αγαμέμνονα". Ο Ορέστης εκπροσωπεί έναν εκδικητή, που (σε αντίθεση με την Κλυταιμνήστρα) τα κίνητρό του είναι αγνά. Κι ο ίδιος και η αδελφή του Ηλέκτρα, ελεύθεροι από κάθε ένοχο κίνητρο, πρέπει ωστόσο να πράξουν κάτι που είναι χειρότερο απ' ό,τι ήδη έγινε στον "Αγαμέμνονα", να σκοτώσουν τη μητέρα τους. Εδώ έγκειται η τραγική δύναμη του δράματος.

Το έργο αρχίζει με το προσκύνημα και τις προσφορές του Ορέστη στον τάφο του πατέρα του. Τότε ακούγεται το τραγούδι του χορού των γυναικών που μαζί με την Ηλέκτρα κλησιάζουν στον τύμβο. Ο Ορέστης και ο Πυλάδης κρύβονται για να δουν τι συμβαίνει. Η Κλυταιμνήστρα τρομαγμένη από ένα άσκημο όνειρο (δηλαδή ένα φίδι που το είχε γεννήσει, κι αυτό τη δάγκωσε στο στήθος) έστειλε την κόρη της με εξλαστικές προσφορές στον τάφο του σκοτωμένου. Η Ηλέκτρα όμως, μετά και από προτροπή του Χορού, τις προσφέρει παρακαλώντας να γυρίσει ο Ορέστης και να εκπληρώσει την εκδίκηση. Βλέπει στον τάφο την προσφορά του αδελφού της (βόστρυχο των μαλλιών του), τα χνάρια των ποδιών του και ψυχανεμίζεται τον ερχομό του. Ακολουθεί η σκηνή της αναγνώρισης. Τα δύο αδέρφια ενώνονται με το χορό σ' ένα μακρύ αμοιβαίο τραγούδι γύρω από τον τάφο του πατέρα τους, θρήνο μαζί και επίκληση. Μέσα στο τραγούδι αυτό αναγνωρίζουμε τη βασική λαϊκή δοξασία, που ζει στην ψυχή του ελληνικού λαού ως τις μέρες μας, του "ανακαλέσματος" της ψυχής του νεκρού. Όπως τονίζει ο μεγάλος λαογράφος Κ. Ρωμαίος, «με τους επίμονους κοιητούς και θρήνους... δεν επιδιώκουν ο Ορέστης και η Ηλέκτρα απλώς να ευχαριστήσουν το νεκρό, για να τους βοηθήσει με τη σειρά του και εκείνος μέσα από τον τάφο του. Επιδιώκουν να κατορθώσουν "ν' ανεβάσουν" την ψυχή του πατέρα τους έτσι που να τους παρασταθεί εποπτεύοντας προστατευτικά την ώρα της μεγάλης σύγκρουσης».

Χαρακτηριστική είναι η επίκληση του Ορέστη προς τη Γη:

«Ω Γη! Από πάνω στείλε το γονιό τη μάχη να επιβλέπει.»

Αμέσως μετά, η δράση επιταχύνεται. Ο Ορέστης εκθέτει το σχέδιό του. Οι φονιάδες θα σκοτωθούν με δόλο, όπως σκότωσαν. Παρουσιάζεται στο παλάτι σαν αγγελιοφόρος του δικού του θανάτου κι η Κλυταιμνήστρα δέχεται αυτόν και τον Πυλάδη σαν φιλοξενούμενους στο παλάτι. Στέλνει τη γρια παραμάνα

του Ορέστη να φωνάζει τον Αίγισθο που βρίσκεται εκείνη τη στιγμή μακριά από το σπίτι. Στα δάκρυα της παραμάνας για το χαμό του Ορέστη αντιπαραβάλλεται η υποκρισία και η κρυφή χαρά της μάνας του. Ο Χορός πείθει τη γρια να καλέσει τον Αίγισθο, σε αντίθεση με την παραγγελία της Κλυταιμνήστρας, χωρίς τους οπλοφόρους του. Ο Αίγισθος έρχεται και σκοτώνεται μέσα στο παλάτι από το σπαθί του Ορέστη. Αμέσως μετά ο γιος έρχεται αντιμέτωπος με τη μάνα του. Οι δισταγμοί που φουντώνουν μέσα στην ψυχή του Ορέστη διχώνονται από τη δραστική παρέμβαση του βωβού ως τότε Πυλάδη. Σε μια γοργή στιχομυθία μάτια η Κλυταιμνήστρα, με παρακάλια και φοβέρες, προσπαθεί ν' αλλάξει τη μοίρα της. Ο γιος της τη σπρώχνει προς το θάνατο μέσα στο παλάτι.

Ύστερα από το τραγούδι του Χορού η μεσαία πύλη ανοίγει ξανά και ο Ορέστης στέκεται κοντά στα πτώματα των δύο του θυμάτων. Προσπαθεί να δικαιολογήσει την πράξη του καλώντας τον ήλιο μάρτυρα του δικαίου του και ζητάει να εκθέσουν το δίκτυ, μέσα στο οποίο σκοτώθηκε αβοήθητος ο Αγαμέμνωνας. Καμιά δικαιολογία όμως, που την ψάχνει για τον ίδιο του τον εαυτό, δεν μπορεί να τον προφυλάξει. Οι Ερινύες, τα πνεύματα που θέλουν να εκδικηθούν το θάνατο της μάνας του, φανερώνονται -σώρατες για τους άλλους- μπροστά του και έντρομος αποχωρεί.

Λάρια 6-5-1992
ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΗΣ ΘΩΜΑΣ
Φιλολόγος

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η παράστασή μας φιλοδοξεί ν' αντιλήσει ιδέες και να δώσει λύσεις στο παραστασιακό πρόβλημα της αρχαίας τραγωδίας μέσα από την αισθητική που μας προσφέρει η λαϊκή μας παράδοση.

Προσπαθήσαμε να αγγίξουμε την ουσία και να αποκαλύψουμε τις γενεσιουργές της δυνάμεις, μακριά από γραφικότητες και "φολκλορισμούς".

Υπάρχουν μέχρι σήμερα λαϊκοί χοροί και δράματα που διατηρούν έντονα τον τελετουργικό και μαγικοθρησκευτικό τους χαρακτήρα. Η συναισθηματική συμπύκνωση, η συμμετρία, η λιτότητα, η αυστηρή καθαρή γραμμή, είναι χαρακτηριστικά των λαϊκών μας χορών που βρίσκουν συγκλονιστική αντιστοιχία με τις αρχές του αρχαίου θεάτρου.

Υπάρχουν γραπτές περιγραφές σε αρχαία κείμενα (Όμηρος, Πλούταρχος, Ξενοφών), χορευτικές παραστάσεις σε αρχαία αγγεία και σε βυζαντινές τοιχογραφίες που μαρτυρούν τη σχέση και τη συνέχεια που μπορεί να έχουν οι παλιοί χοροί με τους τωρινούς. Σημερινοί χορευτές, πολλές φορές, φτάνουν στην

έκσταση και ταυτόχρονα, με κινήσεις πειθαρχημένες, λιτές, ολοκληρωμένες, καθαρισμένες από το χρόνο, υπακούν σ' ένα προκαθορισμένο τελετουργικό.

Ένα απλό τίναγμα του χεριού κι ένα αργόσυρτο κυκλικό πάτημα του ποδιού στη γη, έχουν τόσο εσωτερική δύναμη που ο χορός γίνεται ένας "υπερβατικός κινησιακός διαλογισμός". Ο αρχέτυπος χαρακτήρας πολλών λαϊκών μας χορών, βοηθάει να αισθανθείς πως η "χρυσή κλωστή" τους, γίνεται σε πανάρχαιους χρόνους.

Ομαδικοί χοροί και δράματα μεγάλων χριστιανικών εορτών που αντιστοιχούν σε αρχαίες τελετουργίες, μας συνταράσσουν και ίσως να μας φέρνουν κοντά σε διονυσιακές λατρείες.

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΑΝΟΣ
Σκηνοθέτης της παράστασης

